Nro 90

GAZETA WARSZAWSKA

Z WARSZAWY DNIA 10 LISTOPADA R. 1797. W PIĄTEK.

Z Wiednia 1 Listopada.

Cesarstwo Jchmość wczoray z *Laxemburg* do zamku tuteyszego przenieśli się, a familia Cesarska zeszłego ieszcze tygodnia z *Schoenbrunn* wyprowadziła się.

List z *Temeswaru* d. 20 Października pisany zawiera: „Dziś o 2 po pułnocy mieliśmy tu straszne trzęsienie ziemi, pierwsze iey wzruszenia przez kwadrans trwały, potym znowu o 3 i 4 tudzież 52 minutach na 5tą nowe mocnieysze iak pierwsze dłużey trwaiące uczuliśmy. Od tego czasu aż do w poł do 10tey wszystko było spokoynie, potym dopiero letki szmer dał się słyszeć i dwa mocne wstrzęsienia nastąpiły tak, że w wielu domach okna powypadały. Na tym się przecie nasza boiaźń skończyła, i podchlebiamy sobie, że niebezpieczeństwo iuż zupełnie ustało.

Z Londynu 24 Października.

Zeszłey soboty przypłynął statek pod banderą neutralną z *Calais* do *Dover* a że iest wiadomo z noty ostatniey Lorda *Malmesbury* Francuzkim Kommissarzom d. 5. Października przesłaney, że Ministerium nasze nie wyśle żadnego Posła do Francyi dla traktowania o pokoy, rozniesiono więc pogłoskę, że Dyrektoryat nowe przesłał propozycye, wkrotce iednak dowiedzieliśmy się, że znayduiący się na nim Kommissarze, maią tylko zlecenie traktowania o zamianę niewolnikow. — Nadzieia pokoiu z Francyą bardziey niż kiedykolwiek iest oddalona.

Na rozkaz departamentu poczty dwa okręty pocztowe używane do przesyłania depeszy z *Dover* do *Calais*, do *Jarmouth* przesłane zostały, co dowodzi, że kommunikacya między Anglią i Francyą przerwana będzie.

Słychać, że iest proiekt zamienienia Hollenderskiego Admirała *de Winter* za Angielskiego Kapitana *Sidney Smith* będącego dotychczas w więzieniu w *Paryżu*.

Xiąże Oranii udał się do *Nore* dla oglądania zabranych Hollendrom woiennych okrętow.

Lord Duncan Camperdown d. 20. przypłynął na woiennym *Kuttrze* do *Margate* i udał się do domu P. *Mitchener*. Nayznacznieysi miasta obywateli dziękowali mu przez wysłaną deputacyą za usługi oyczyznie uczynione, na co odpowiedział: „Wdzięczność i przychylność ktorą mi okazuiecie, są dostatecznym prac moich nadgrodzeniem„ Po śniadaniu wyiechał z miasta przy wystrzale z armat i radośnych okrzykach ludu do *Dover*, gdzie się iuż znaydowali dla przyięcia go PP. *Pitt*, *Dundas*, *Canning*, Lord *Hood* i wielu innych urzędnikow stanu. Na honor zwycięzcy wystrzelono z armat zamku. Był potym obiad bardzo wspaniały, stoł był przyozdobiony stosownemi figurami, między ktoremi znaydował się Angielski Admiralski okręt, a pod nim ieden Hollenderski woienny okręt, 1 Francuzki i 1 Hiszpański.

Na wczorayszey sessyi Admiralicyi dana była instrukcya kapitanowi *Throllope* towarzyszenia w żegludze do *Nore* Krolowi chcącemu odwiedzieć zwycięzką flot-

te. W Poniedziałek Monarcha nasz ma do *Greenwich* poiechać a z tamtąd do *Nore* popłynąć. We środe iednak powroci, dla zagaienia nazaiutrz Parlamentu. Krolowa i Xiężniczki w okolicy *Londynu* w czasie podroży Krolewſkiey zoſtaną.

Dom Admirała *Duncan* w *Edimburgu* był szczegolniey illuminowany z okazyi zwycięztwa i cała Szkocya bardzo się cieszyła, że przez iey rodaka otrzymane było. — W powszechności nadzwyczayny entuzyazm w całym pańſtwie z powodu tego spoſtrzegać można było. Publiczne pocztowe powozy uwieńczono laurami i rachować można, że podatek podwyższony na wino, uczynił ſkarbowi przynaymniey 5,000 funtow (200,000. zł: Pol:) więcey — tak go wiele na zdrowie Admirała spiiano.

Na fregacie *Maninkendam*, ktora przy brzegach Hollandyi zatoneła znaydowało się 20. Angielſkich maytkow, i ci się w niewolą woienną Batawow doſtali.

Składka na wdowy i sieroty po poległych w bitwie marynarzach do 6,000. funtow (240,000 złł: Pol:) iuż wynosi.

Kapitan *Smith* z woiennego okrętu *Diomede* w Indyach wschodnich przez rade woyſkową, za niezdatnego do służby ieſt uznany z przyczyny, że w bitwie z fregatami Francuzkiemi danych sobie roſkazow nie dopełnił.

Z powodu żołtey febry większa połowa miaſta *Filadelfii* ieſt opuszczona i poczte 3 mile z tamtąd przeniesiono, przeszło 30 osob codzień z tey choroby umiera. — Na wyspie *Grenada* toż samo nieszczęście czuć się daie. — Gazeta dworſka zawiera rozkaz, ażeby z przyczyny tey zaraźliwey choroby wszyſtkie okręty z Ameryki pułnocney przypływaiące przez 14 dni kwarantanne odprawiały. — Ludność ſtanow połnocney Ameryki od R. 1790. do 94. pomnożyła się 1,300,000 ludzi, co ieſt ſkutkiem szczęśliwey neutralności w teraźnieyszey woynie.

Pomiędzy marynarzow flotty Lorda *S. Vincent* krążącey ſtosownie do oſtatnich wiadomości w 20. liniowych okrętow przy *Cadix*, rozdzielono tymczasem 80,000. funtow (3,200,000 zł: Pol:) iako część zdobyczy pochodzącey z zabranych Hiszpańſkich liniowych okrętow. — Vice-Admirał *Thompson* na okręcie *Barfleur* od 98 armat od flotty Lorda *S. Vincent* do *Portsmouth* zawinał.

Siła zbroyna morſka przy brzegach Irlandyi pomnożona ieszcze będzie przez 10 liniowych okrętow i 5. fregat.

Admirał *Duncan* słychać, że ma być na okręcie rycerzem od Krola passowany. — *The Formidable* od 98 armat i 2 inne liniowe Angielſkie okręty ciągle przy *Texel* krążą.

Wiele liſtow z flotty Admirała *Duncan* donoszą, że ta cudem prawie uratowana była przez odmiane wiatru zaraz po ukończoney bitwie, gdyby nie to, okręty nasze ku brzegom Hollandyi zapędzone, nieochybnieby się tam porozbiiać musiały. — Z całey flotty brakuie tylko *the Isis*, rozumiemy iednak, że ieszcze powroci.

Royer Curtis odebrał roſkaz przyłączenia się z 2. liniowemi okrętami do flotty Lorda *Bridport*.

W Irlandyi aresztuią ieszcze wiele osob o zdrade kraiu oſkarżonych. Niemożna wiedzieć kiedy spokoyność zupełnie w tym nieszczęśliwym kraiu przywrocona zoſtanie.

Z flotty Lorda *S. Vincent* posłano 2 okręty do *Lizbony* na ktore woyſka tam będące wsiąść maią, iakie ich ieſt przeznaczenie niewiadomo.

Liſty z *Jamaiki* donoszą, że Francuzi na wyspie *S. Domingo* wielkie robią przy-

gotowania do uderzenia na Anglikow. Stronnicy ich szukaią schronienia, gdzie mogą, powszechnym ieſt rozumieniem, że naſi wszyſtkie ſtanowiſka wyiąwszy *Mole* będą musieli opuścić.

Z Paryża 22. Października.

Do wiadomości o zerwanych negocyacyach w *Lille*, przydać ieszcze to należy. „Negocyatorowie Francuzcy, ktorzy w Mcu *Fructidor* do *Lille* przybyli, przyięci byli od swych poprzednikow z powagą. Przyiechali rano, a wieczorem dnia tegoż *Letourneur* prezentował ich Lordowi *Malmesbury*, ktory ich grzecznie przywitał, i naygoretsze im życzenia względem przywrocenia pokoiu oświadczył. Wieczorem Ob. *Colchen* bywszy Sekretarz legacyi, oddał naſtępcy swemu *Derché* wszyſtkie papiery ściągaiące się do negocyacyi. Nowa Francuzka legacya 5 tylko z Angielſką konferencyi odprawiła Z pierwszey ſtrony znaydowała się cała legacya z swym sekretarzem, z drugiey sam tylko *Malmesbury*. Pensye każdego z Posłow naszych i Sekretarza generalnego, wynosiły dla każdego w szczegulności miesięcznie 5000 liwrow. Na żądanie ich wiele sztuk patryotycznych na teatrze w *Lille* reprezentowano.

Wielu reprezentantow i dziennikarzow przeznaczonych na deportacyą, ieszcze się tu ukrywa. Dla oszukania policyi, kazali przez swych przyiacioł drukować w gazetach, że do Szwaycaryi przybyli. Jeden z patryotow doniosł policyi, że widział w *Thuilleries* Dep. *Job Aime*.

Richer Serizy autor dziennika „Oſkarżyciel publiczny„ ſkazany na deportacyą, schwytany zoſtał w podroży do Szwaycaryi. — Aresztowano tu także nieiaką *Colson*, znaną z swych intryg, piękną i wiele dowcipu maiącą. D. 18 *Fructidor* przyięła w domu swoim Deputowanych *Dumolard*, *Boissy d' Anglas* i *Portalis* i dopomogła im do ucieczki.

Z Paryża 24 Października.

Opinia publiczna bierze ieszcze przewage we Francyi, a mianowicie w tedy, kiedy rzecz idzie o utrzymanie konſtytucyi. Widzieliśmy to po podaniu w Radzie 500 przez reprezentanta *Boulay* proiektu, względem wygnania szlachty. Dyrektoryat był mu przeciwny. Kupcy i rzemieślnicy upatrywali w proiekcie tym początek terroryzmu. Mieszkańcy na przedmieściach głośno przeciw niemu oświadczyli się. Szlachta tylko milczała. Zamknięci w swych domach, oczekiwali w boiaźni na naſtąpić mogące wypadki nie maiąc nadziei, że ocalenie swe będą znowu winni, wzgardzonemu przez nich tak częſto ludowi. Deputacya do urządzenia *oſtracizmu* wyznaczona poznała w końcu, że proiekt iey oburzył wielu obywatelow i ciało prawodawcze rozdwoił. Na sessyi przeto d. 20. t. m. podała inny, podług ktorego szlachta już nie będą wygnani ale przez 7 lat używać prawa obywatelſtwa tak iak cudzoziemcy nie będą mogli.

O to krotki opis tey sessyi.

Boulay imieniem wspomnioney deputacyi rzekł, Deputacya przekonała się, że proiekt bannicyi podany przez nią utworzyć może niezgodę między republikanami, że roialiści korzyſtać by z tego mogli i nakłoniliby nas do przedsiewzięcia oſtrzeyszych środkow, iak te ktore w dniu 4 *Fructidor* były dokonane. Zgromadziła się powtornie wczoray i nowy plan ułożyła. Pierwszy iey plan uważano w prawdzie z fałszywey ſtrony. Mowiono, iż tchnie duchem *Robespierra*, że ieſt okrutny i że dąży do wyludnienia Francyi. Ale wszakże, naywiększa część osob przeciwko ktorym był wymierzony,

S 2

iuż emigrowała albo nie żyie. Z tym wszystkim kiedy zdania republikanow w tey materyi są sobie przeciwne, deputacya przeto podaie proiekt następny.

1.) Bywsza szlachta i nobilitowani nie mogą używać prawa obywatela Francuzkiego w zgromadzeniach pierwiastkowych, handlowych, elektoralnych i od wszystkich publicznych urzędow będą wyłączeni, poki w oznaczonym czasie nie dopełnią przepisow Artykułu 10tego konstytucyi tyczącego się cudzoziemcow. 2) Wszyscy bywsi szlachta lub nobilitowani, ktorzy byli członkami reprezentacyi narodowey lub Dyrektoryatu Wyk: (wyiąwszy członkow, ktorzy w zgromadzeniu konstytucyinym przeciw zniesieniu szlachectwa protestowali) oraz bywsi szlachta, ktorzy w teraźnieyszym ministerium lub w aktualney dziś służbie woyskowey znayduią się, słowem, wszyscy szlachta, ktorzy do utwierdzenia wolności i Rzpltey przyłożyli się, męztwem ią swym bronili albo na urzędach obywatelskich Rzplcie służyli, wyięci są z pod rygoru 1go artykułu. 3) Sposob iakim te excepcye maią być czynione i od iakich poparte być maią dowodow, przez osobne prawo (do ktorego proiekt iak nayprędzey ma być wygotowany) będzie oznaczony.

Proiekt ten natychmiast pomimo mocnego niektorych Deputowanych oporu przyięty został. Dep: *Serres* nayżywiey mu się opierał i koniecznie dania sobie głosu żądał. Okrzyki aby przystąpić do głosowania nie dozwalały mu mowić. Rozgniewany rzekł: chcę głos zabrać i uderzył laską w mownice. Powszechne poruszenie nastąpiło. Wielu wołało, aby z szedł z mownicy i kilkudniowym aresztem był ukarany. Kilku kollegow mowiło za nim. W końcu przywrocono porządek a proiekt iednomyślnie prawie przyięty został.

Względem przygotowań do woyny tak naszey armii Włoskiey iako i Niemiec nic tu nowego nie wiemy: Wielu zapewnia, że Dyrektoryat odebrał przez ostatniego kuryera wiadomość od G. *Buonaparte*, iż się spodziewa wkrotce wysłać drugiego z podpisanym zupełnie pokoiem, codziennie się go przeto spodziewamy. Inskrypcye dla tego więcey kredytu nabieraią.

Słychać, że rząd nasz przedłużył dworowi Lizbońskiemu miesiącem, czas przeznaczony do ratyfikacyi pokoiu, ieżeli ta nie nastąpi, to z Portugalią znowu po nieprzyiacielsku obchodzić się będziemy.

Oyciec Generała *Augereau* umarł w tych dniach będąc paraliżem tknięty. Pogrzeb iego z wielką wspaniałością odprawił się. Wielu Generałow i reprezentantow ludu towarzyszyło ciału 70 letniego starca do grobu. Mieszkał dotychczas na przedmieściu *S. Marceau* bawiąc się handlem owocow, wieczorem udał się na ulice *Francs Bourgeois*, gdzie sobie chciał nowe pomieszkanie naiąć. Rozmawiaiąc z przyiacielem paraliż go dotknął, był zaniesiony do bliskiego domu, w ktorym wkrotce umarł. Ciało było otwierane, przy pogrzebie w przytomności wielu woyskowych, mowy miane były.

Dzisieyszy Redaktor następuiący zawiera opis ducha powszechnego tak w naszym mieście iako i po Departamentach.

„Codziennie się okazuie, że po zwycięztwie czyli zniszczonym spisku 18 *Fructidor* (4 Września) duch ogulny znacznie się polepsza i sprzysięgli nietylko w proiektach swych ale nawet i nadzieiach są pokonani. Naypięknieysza zdobycz wolnego rządu iest zdobycz i zyskanie powszechney opinii. Ta się teraz iawnie okazała i przez nią dzień 18 *Fructi-*

ðor ftał się dziełem całego Narodu. Widzieć się daie w wielu adressach powinszowania przesłanych rządowi i zapewnia mu siłe zadziwiaiącą i zastraszaiącą nieprzyiacioł. Jeżeli teraz milczenie panuie w salach, to odgłosy i rozumowania patryotyczne na wszyftkich placach publicznych, w domach gościnnych i teatrach słyszeć się daią. Już się teraz nikt nie rumieni nazywaiąc się republikanem, przyznaiąc się do prawideł republikanckich, i poklaſkuiąc środkom używanym od rządu &c. Tak szczęśliwą odmianę opinii powszechney przypisać należy ftałości, z ktorą rząd prawa pochodzące z d. 4 Września do ſkutku przyprowadza.„

„Wiadomości z Departamentow zawieraią, że tam w powszechności też same ſkutki opinii spoftrzegać można. Są iednak niektore, gdzie ftronnicy dawnego rządu śmiało się pokazuią i nowe spiski knować ftaraią się. W Departamencie *Calvaðos* liczni są ieszcze. W zachodnich Departamentach ſkładaiących dawną Bretanią wiadomość o zniszczonym spiſku 4 *Września* sprawiła poruszenia, lecz iuż donoszą z tamtąd, że porządek zupełnie ieft przywrocony. W *Lugðunie* rzucano wszyftkich w *Roðan*, ktorzy pod imieniem *Matheuons* w podeyrzenie republikanizmu podpadli. Te *Noiaðy*, czyli zatapiania w nocy się działy, tak że siła zbroyna będąca tam w znaczney liczbie, zapobiedz im nie mogła. Smiała odwaga nowo uftanowionych władz konftytucyinych zdaie się, że iuż temu zupełnie zapobiegła.„

Do *Marsylii* oprocz Gener. brygady *Lasnę*, ktory z sobą 5,000 woyſka przyprowadził, przybył także Gen: *Bonn*, obydwa ftosownie do urządzenia Gen: *Buonaparte* maią kommendę w tamtych okolicach. W wydaney odezwie wezwali mieszkańcow do spokoyności, zapewniaiąc ich, że syftemat poftrachu przywrocony nie zoftanie. — Do *Tulonu* przyiechał od armii Włoſkiey szef brygady *Noel Huarð* i kazał aresztować do 30 przybyłych emigrantow lub Xięży, ktorzy teraz sądzeni będą. Wszyftko okazuie, że okoliczności w południowych prowincyach Francyi, tych mocnych środkow wymagały.

Między wiadomości niepewne kłaść potrzeba pogłoſkę, że *Genua* ftara się, ażeby nie do Rzpltey Cisalpińſkiey lecz do Francuzkiey była przyłączona. — W *Borðeaux* sztab gwardyi tamteyszey narodowey odprawiał uroczyftość pogrzebową na pamiątkę Gen: *Hoche*. — Gen: *Tilly* zoftał Inspektorem iazdy 4 bywszych zachodnich dywizyi.

W *Breſt* zatrudniaią się rozbroieniem liniowych okrętow. *Pleville Lepelley* dla tego, że zoftał Kontr-Admirałem, nie przeftaie być Miniftrem marynarki.

Bywszy Reprezentant *Drouet* znayduie się teraz w S. *Menehoulð* mieyscu swoiego urodzenia. — Zapewniaią, że mieć można nadzieie zagodzenia niesnaskow zaszłych z Połnocną Ameryką.

Buonaparte dla urządzenia nowey wielkiey Rzpltey Włoſkiey, żądał od Dyrektoryatu kilka osob uczonych w prawie, między innemi miał wspomnieć OOb. *Daunon*, *Sieyes* i *Beniamin Conſtant*. Dotychczas iednak Dyrektoryat posłał tylko do Włoch Ob. *Bonnier*, ktory tu z *Lille* powrocił.

Francuzko Wenecka flotta ſkłada się teraz z 36 żagli, to ieft: 12 liniowych okrętow, 15 fregat &c.

Onegday znowu Ob. *Garnerin* odprawił podroż powietrzną, gdy się wzniosł do wysokości 200 sążni, opuścił balon i spuścił się szczęśliwie na ziemię za pomocą *parachute*.

Z *Caðix* donoszą, że Angielſki Ad-

mirał *S. Vincent* znaczne przygotowania tak w *Gibraltarze* iako i *Lizbonie* robi, słychać, że Anglicy wyprawę przeciw *Mallaga* chcą przedsięwziąść.

Za zleceniem Francuzkiego Generała *Miollis* kommendanta *Mantui* obchodzono tam z naywiększą wspaniałością dzień 15 Października, iako dzień urodzin sławnego Poety *Wirgiliusza*. Członki tamteyszey akademii i inne uczone towarzystwa odprawiły posiedzenie publiczne, Teatr był illuminowany, a popiersie *Wirgiliusza* na placu publicznym kwiatami i laurami uwieńczono. Wieczorem illuminowano wiele ulic tey fortecy. Tegoż dnia w *Pietolo* mieyscu, gdzie się *Wirgiliusz* urodził piramide na iego honor wystawiono.

Do wiadomości niepewnych należy pogłoska, że korweta na ktorey się *Barthelemi*, *Pichegru* i inne osoby na deportacyą skazane znaydowały od Anglikow iest zabrana (naynowsze wiadomości z *Londynu* nic o tym nie donoszą.)

Na utrzymanie przyzwoite domu inwalidow Dyrektoryat proponował ciału prawodawczemu, ażeby tak iako dawniey od wszystkich wydatkow woiennych dwie setne części iednego liwra (blisko grosz Polski) odtrącone były, tym sposobem zbierze się summa więcey 5. milionow liwrow wynosząca, ktora nietylko wystarczy na potrzeby domu Inwalidow, ale po ich opędzeniu, pozostała reszta będzie służyć dla ubogich rodzicow obrońcow oyczyzny, wdowy i sieroty po nich pozostałe i nadgrodzenie officerom utraconych ekwipażow &c.

Minister Portugalski kawaler *d'Aranio* wyiechał z tąd na powrot do *Lizbony*. — Traktat z Sardynią potwierdzony iuż iest od Rady 500. — *Villers* obrany został Prezydentem Rady 500, a *Lacombe S. Michel* Rady starszych. — Na wczorayszey sessyi Rady 500 czytano Poselstwo Dyrektoryatu wyrażaiące potrzebe ustanowienia 8go Ministra pod nazwiskiem „ Ministra dobr narodowych „ Poselstwo to do deputacyi odesłano. — Rada starszych maiąc sobie przesłane prawo względem byłszey szlachty wyznaczyła z grona swego 5ciu członkow dla zastanowienia się nad nim i przyniesienia opinii. — Deputowany *Poulain-Grandpré* podał w tych dniach proiekt do prawa ściągaiący się do administracyi dobr osob deportowanych. Gdyby ktory z nich mieysce wskazane mu na wygnanie opuścił, dobra tego podpadną konfiskacie. Dobra osob ktore się od deportacyi uchyliły maią bydź także sekwestrowane, ieżeli w dwa miesiące od daty prawa nie staną przed administracyą municypalną w *Rochefort*, i dobrowolnie do więzienia nie poydą. Żony i dzieci deportowanych odbierać maią wsparcie &c. — Proiekt ten drukować kazano, odesłano do deputacyi i wkrotce do deliberacyi wzięty będzie. — *Eschasseriaux* w teyże Radzie czytał rapport względem osad, w ktorym dowodził, że mieszkańcy ich doyrzałemi są do wolności. Treść wniesionych od niego proiektow iest: „Dyrektoryat wyznaczy 3ch Agentow do wyspy *S. Domingo*, trzech do *Gwadalupy* i wysp pod wiatrem, a iednego do *Cayenne*. W każdym powiecie zawieraiącym ludność 3000 dusz, ustanowiony będzie sędzia pokoiu z 4ma assessorami &c &c.

Szkoły centralne dziś znowu tu maią bydź rozpoczęte Jedna w *Panteonie*, druga w tak nazwanym kollegium czterech narodow, trzecia na przedmieściu *S. Antoniego*.

Poseł Turecki w pieśniach naszych patryotycznych wielkie ma upodobanie i często ie sobie śpiewać każe.

Z Hagi 28. Października.

Zgromadzenie narodowe zatrudnia się ciągle interessami marynarki. O nieszczęściu flotty kilkokrotnie iuż była w nim mowa. Reprezentant *Ondorp* podał w tey okoliczności onegday proiekt następny, ktory do deputacyi odesłano. 1.) Wszystkie osoby składaiące konwencyą i wydział marynarki nosić maią 4. lub 6. tygodni flore na lewey ręce, na znak żałoby po poległych w bitwie ostatniey. 2.) Tym ktorzy się w niey dystyngwowali, dane będą medale. 3) Wyznaczony będzie sąd woienny dla rozpoznania czynności kommenderuiących. 4.) Między *Egmont* i *Wyk op See* wystawiony będzie na pamiątkę tey bitwy, prosty i trwały monument z przystosowanemi do okazanego męztwa Batawow w odpieraniu sił nieprzyiacielskich, napisami. 5.) W *Hadze* i w całey Rzplitey obchodzona bydź ma uroczystość żałobna.

Obywatele *Amszterdamu* podali prożbę do Konwencyi, ażeby iak nayprędzey, wystawieniem siły morskiey zatrudniała się i w tym celu potrzebne ustanowiła podatki. Dobrowolne w tym celu składki, we wszystkich miastach znaczną uczynią summę.

Waleczny Kapitan *Hintz*, ktory w bitwie okręt *Beschirmer* od 56 armat kommenderował, umarł z ran odniesionych. Tegoż losu doznał Kapitan *Rosoort* kommendant okrętu *Herkules* od 64 armat:

35 maytkow Angielskich z fregaty *Monikendam* na brzegach naszych rozbitey dostało się w naszą niewolę i będą zamienieni.

Z Amszterdamu 28 Października.

Poseł Rzpltey Francuzkiey w *Hadze* Ob. *Noel* ma bydź odwołany, lubo nie masz ieszcze urzędowych o tym wiadomości, a bywszy Minister interessow zagranicznych Ob. *Delacroix* mieysce iego zastąpi, że iednak w *Charrenton* choruie, nie będzie mogł chyba w 4ch tygodniach do *Hagi* przybydź. — Stosownie do naynowszych wiadomości z *Paryża*, planem iest Dyrektoryatu odmienienie Agentow tak wewnętrzych iako i zewnętrznych, w wielu mieyscach zamiast Ministrow będą Konsulowie. Przy każdey legacyi Francuzkiey ieden ma tylko być Sekretarz.

Z Bruxelli 26 Paźdz: (*z Gaz: Hamb:*)

Przed kilku dniami przeieżdżał tędy kuryer Rossyiski, ktory, iak słychać wielkiey wagi depesze wiezie do *Paryża*.

Kardynał Arcy Biskup *Mechlinu*, ktory za protestacyą przeciw artykułowi prawa 19 *Fructidor* nakazuiącemu wykonanie wiadomey republikanckiey przysięgi, aresztowany i w tuteyszym więzieniu kryminalnym był osadzony, został w tych dniach z rozkazu Dyrektoryatu Wyk: pod mocną eskortą zaprowadzony do *Kolonii*, gdzie na drugą stronę *Renu* będzie deportowany. Papiery iego zostały zapieczętowane. Prosił bardzo o odmienienie traktu, ale na prożno. W *Lowanium* i innych mieyscach przez ktore przeieżdżał, obawiano się poruszeń między ludem, ale mocna eskorta i patrole zapobiegły temu. W mieście naszym złożono dla niego kollekty 10,000 złotych. Słychać, że wielu duchownych będzie także doportowanych.

Z emigrantami Francuzkiemi i Belgickiemi z rowną tu ostrością postępuią. — Dwa słonie ktore dawniey dla Sztatudera z wyspy *Ceylon* przesłano, przeprowadzono iuż z *Loo* do *Antwerpii*. Lud zbiega się kupami dla widzenia ich. Wkrotce daley do *Paryża* będą transportowane.

Z Rzymu 3. Października.

Audyencya miana od Ambassadora Francuzkiego *Buonaparte* u Oyca S. była

bardzo okazała. Siedm przed pokoiow Apostolskich napełnione były gwardyą i szlachtą dla uczczenia reprezentanta narodu Francuzkiego. Minister ten wchodząc trzymał w ręku ratyfikacyą zawartego w *Tolentino* traktatu pokoiu, ktorey z niecierpliwością oczekiwano. Papież przyiął młodego Ministra z wypogodzoną twarzą i wielką dobrocią. Zatrzymał go przeszło pułgodziny.

Wypis z listu z Wincencyi d. 6. Paźdz.

Od nieiakiego iuż czasu doniosłem ci był, iż mieszkańcy siedmiu gromad sprzeciwiwszy się wniyściu do swych kraiow niektorym Francuzom, ci powrocili z większą siłą, co do żywey między niemi i mieszkańcami gor było powodem utarczki. Będzież może miał ciekawość wiedzieć, niektore szczeguły o tych siedmiu gromadach, ktorych żadne prawie podroże Włoch nie opisuią. Nazywaią tak siedem wsi położonych na spadzistych i nie urodzaynych gorach oddzielaiących *Wincencyą* od Tyrolu. Celnieyszą wsią iest *Asigo*, inne zaś zowią się *Enego*, *Foza*, *Roviana*, *Gallio*, *Luziana* i *Rozzo*. Chociaż one Rzeczpospolitą Wenecką uznawały za zwierzchnią Panią, były iednak zupełnie niepodległemi, i corocznie miewały zgromadzenia generalne, na ktorych wybierały swoich urzędnikow i administratorow. Gorale ci, wszyscy prawie są pasterzami i żyią zyskiem z licznych trzod swoich; w pewnych porach roku schodzą z gor i prowadzą swe trzody na płaszczyzny Padewskie, Trydenckie i inne. Są oni charakteru woiennego i dumnego, a położeniem mieysc od natury bronieni, nie obawiaią się żadnego napadu; tyle tylko współkuią z sąsiedzkiemi ludami, ile potrzeba aby w oznaczonych czasach sprzedawali swe płody. — Język, ktorym ci gor. mieszkańcy mowią rożni się od tych, ktoremi mowią wszystkie otaczaiące ich narody, i przypomina ich początek. Po zwycięztwie przez *Mariusza* nad Cymbrami otrzymanym, ostatki tego narodu obsiadły na gorach *Werony*, *Wincencyi* i *Trydentu*. Gorale ci mowią ięzykiem Niemieckim i maią akcent Saski, co zrozumialszemi ich czyni od Tyrolczykow dla tych, ktorzy dobrze po Niemiecku umieią. Podobieństwo, ktore zachodzi między Duńczykami, a mową mieszkańcow tych siedmiu gromad i innych niektorych pomiędzy *Trydentem* i *Wincencyą* położonych wiosek, świadczy także o ich początku. To podobieństwo uznanym zostało w roku 1708 przez *Fryderyka IV.* Krola Duńskiego, ktory odbywał podroż do Włoch w towarzystwie wielu uczonych; zwyczay zaś naybardziey potwierdza prawdę tey tradycyi, ktory od niepamiętnego czasu trwa w sąsiedzkich kraiach, nazywania Cymbrami tych gor mieszkańcow. Można ieszcze dodać, że pisarze 12 tego wieku, gory te zowią kraiem Cymbryiskim i daią *Wincencyi* imię Cymbrya, co oczywiście dowodzi, że wiele Cymbrow w tych okolicach osiadło.

Ta krotka wiadomość o narodzie, ktory we wszystkim rożni się od tych, ktore go otaczaią, będzie może dostateczną do wzbudzenia ciekawości podrożnych, i nowym iest dowodem, iż we Włoszech nawet znayduią się okolice będące nam ieszcze nie dostatecznie znaiome.

Z Bayreuth 26 Października.

Przysłana tu dziś sztafeta uwiadomiła nas o podpisanym pokoiu w *Udine*. W ciągu 6 miesięcy pokoy między Rzeplitą Francuzką i Rzeszą Niemiecką ma bydź w *Rastadt* ułożony.

№ rum 90

DODATEK DO GAZETY WARSZAWSKIEY

Z WARSZAWY DNIA 10 LISTOPADA 1797 R. W PIĄTEK.

Od granic Austryi 1 Listopada.

Margrabia *de Chatelet* wyznaczony iest do uregulowania granic z dwoma Kommissarzami Rzpltey Francuzkiey, między kraiami Cesarskiemi i Włoskiemi stosownie do traktatu w *Udine*. Jaka tych granic będzie demarkacya nie wiadomo, rownie iak inne warunki pokoiu. Wszystkie wieści o zapewnieniu całości Rzeszy Niemieckiey są domysłami, to tylko pewna, że pokoy z Rzeszą ma bydź układany za pośrzednictwem Cesarza.

Z Genui 14 Października.

Nowa nasza Konstytucya zupełnie już iest ukończona, rozstrząsaniem iey rząd tymczasowy zaczął się zatrudniać Przeczytane artykuły odmianom nieiakim podpadły. Drugi artykuł stanowi samowładztwo ludu, trzeci zawiera: Rzplta Ligurow uznaie Religią Katolicką tak iako nam od przodkow była zostawiona. — Ciało prawodawcze ma się dzielić na 2 rady, iedna z 80, a druga z 40 osob.

Rada woienna skazała na śmierć kilku nieprzytomnych Xięży i mieszkańcow z *Bisagna* i *Polcevera* iako hersztow ostatnich zamięszań.

Wydano tu rozrządzenie zalecaiąc wszystkim Francuzom nie maiącym zaświadczeń od Ministra *Faypoult*, ażeby z miasta i kraiow naszey Rzpltey wyiechali.

Ułożono tu listę bywszych szlachty maiących płacić 4 milliony liwrow Rzepltey Francuzkiey, iest ich 116, oszacowani są na zapłacenie od 10,000 do 100,000.

Od granic Włoskich 18 Października.

W. X. Toskańska d. 3 t. m. porodziła syna, ktoremu na chrzcie S. dano imiona *Leopold*, *Jan*, *Jozef*, *Franciszek*, *Ferdynad*, *Karol*.

Krol Oboyga Sycylii mianował Kawalera *Acton* generalnym Kapitanem siły zbroyney tak lądowey iako i morskiey.

Municypalność Wenecka zdaie się być zupełnie przekonana, że Cesarscy Istryą i Dalmacyą opuszczą.

Na ostatnich konferencyach w *Udine*, *Buonaparte* mowił mocno przeciw zaięciu od Cesarskich Dalmacyi i Istryi Weneckiey. Austryaccy kommissarze powiedzieli mu: „Niech Francya pozwoli na przyrzeczone kompensacye, a zaraz Dalmacya i Istrya wrocone będą. Zaraz potym podano nowe proiekta i śrzodki do ukończenia ostatecznego pokoiu. Z strony Cesarskiey spostrzeżono też iż obydwie prowincye tak co do produktow, iako ducha mieszkańcow i handlu nie są tak bardzo ważnemi iak z początku rozumiano, i lepszych nadgrod spodziewać się można było.

Xiądz z zakonu *Minimorum*, dawniey Professor Matematyki w Kollegium *Brienne*, wyzuty ze wszystkiego przez rewolucyą we Francyi, wspomniawszy sobie, iż Generał *en Chef* armii Włoskiey był u-

czniem iego, przybył niedawno do głowney kwatery; przyiął nauczyciela naymiley *Buonaparte*, nad nieszczęściem ubolewał, i zyskownym urzędem obdarzył.

Z Wenecyi 20. Października.

Już boiaźń nasza względem mniemaney konspiracyi ustała, była ona dziełem kilku osob interessowanych do wzniecenia zamięszań i niezgody. Pierwszym do tego był nieiaki *Cercato* uwolniony z więzienia w czasie rewolucyi. Ten dla dostania pieniędzy zmyślił przed kilku osobami, że miał porozumienie z dworem Wiedeńskim i że mogł im postarać się o honory i tytuły. Dla ziednania sobie więcey kredytu zmyślił sam plan kontr-rewolucyi i tym sposobem uwiodł kilku offi cerow Sklawońskich. Gdy się o tym Kommissya ocalenia publicznego dowiedziała doniosła to G. *Balland*, ktory nie wiedząc ieszcze istoty rzeczy, kazał przyaresztować 60 osob w zakład bezpieczeństwa i zaprowadzono ich do zamku na wyspie *S. Jerzego.* — G. *Buonaparte* dowiedziawszy się o wszystkim, na mieyscu G. *Balland* powierzył kommende miasta G. *Serrurier* będącemu do tych czas w *Treviso* i osoby aresztowane uwolnić kazał.

Z Wenecyi 20 Października.

Wczoray przybyło tu 2ch kuryerow z *Passeriano* od naszych Ministrow Pełnomocnych Ob. *Bataglia* i *Dandolo* z wiadomością, że po długiey konferencyi wieczorem d. 17, pokoy podpisany został i Gen: *Berthier* natychmiast z traktatem do *Paryża* wyiechał. — Tym bardziey ciekawi iesteśmy dowiedzieć się potym warunkow pokoiu, bo od nich los nasz zależy.

Z Alzey 25 Października.

Dziś o 10tey zrana Gen: *Augereau* przyiechał tu w towarzystwie Gen: *Lefevre*, zatrzymawszy się parę godzin, w dalszą się podroż do *Kreutznach* udał.

Rewolucyoniści Cisreńańscy zaczynaią także u nas robić wzruszenia. Obawiać się wypada, ażeby zupełney odmiany w tuteyszey Administracyi nie przyprowadzili do skutku.

Z Roweredo 23 Października.

Onegday odebraliśmy miłą wiadomość o podpisanym pokoiu d. 17 t. m. o 8 wieczorem w *Campo Formido* wiosce przy *Udine*, ktorą Pełnomocnicy na ukończenie negocyacyi wybrali. D. 18 traktat pokoiu w formie zwyczayney był zamieniony. — Teraz się dowiaduiemy, że kongres w *Udine* już się rozszedł. — Hrabia *Cobenzl*, Generał *Meerfeld*, i Margrabia *de Gallo*, poiechali do Niemiec a G. *Buonaparte* do *Medyolanu*. Woyska Francuzkie są w marszu ku *Wenecyi*, a będące tam dotychczas Włoskie iako też część legionu cudzoziemskiego do *Ferrary* cofnąć się maią.

Od wyższego Renu 21 Października.

Woyska Austryackie stoiące w okolicy *Bodensee* dostały rozkaz marszerowania iak nayśpieszniey do *Lorrach* i *Bryzgowii*. Głowna siła Cesarskich ma się zgromadzić w wyższey Szwabii, a głowna kwatera z *Schwetzingen* do *Ulm* przeniesiona będzie. — Kommunikacya między *Coblenz* i *Thal Ehrenbreitstein* iest przecięta. — Szwaycarowie nowych Posłow do Gen. *Buonaparte* wysłali, dawnieysi bardzo kontenci do *Bern* powrocili. — Garnizon *Manheimu* ma się składać z 10,000 ludzi.

Z Frankfortu 24 Października.

Tuteyszy Magistrat wydał dziś urządzenie ponawiaiąc dawne rozkazy względem Francuzkich emigrantow. Będący tam ieszcze w 3ch dniach maią wyiechać. Magistrat także *Ratyzbony* podobny wydał wyrok.

Znany Abbe *Sabathier de Castres* emigrant, ktory przez długi czas bawił w *Wiedniu*, a potym 15 miesięcy w Austryi był więziony, po swoim uwolnieniu znayduie się teraz w *Erfurth* i zatrudnia się wypracowaniem rożnych pism uczonych.

Z *Konstantynopola* donoszą, że P. *Chalgrin*, mieszkaiący tam dawniey jako sprawuiący interessa *Ludwika* XVIII. protegowany mocno od Posła W. Brytanii do *Peterzburga* poiechał. Przy nim znayduie się officer Turecki wysłany naprzeciw Generałowi *Tamara* Posłowi Rossyiskiemu do *Stambulu*. — Rebellizańci Romelii od wodza Tureckiego *Ali Basza* kilkakrotnie pobici zostali, i można się spodziewać, że teraz gościniec pocztowy z *Konstantynopola* do *Semlinu* wolny będzie.

Z Strazburga 26 Października.

Listy z *Bern* d. 24 pisane donoszą, że P. *Wickham* Poseł Angielski przy Kantonach Szwaycarskich odwołany został od swego rządu, i iuż miał audyencyą pożegnania. Zdaie się, że Ministerium W. Brytanii przewidywało żądanie uczynione od Dyrektoryatu Francuzkiego do 13 Kantonow, i chciało ich decyzyą uprzedzić. Niektorzy rozumieią, że oddalenie się korpusu *Kondeusza*, ktorego utrzymywanie szczegulnieyszym było celem Poselstwa P. *Wickham* iedyną iest przyczyną iego odwołania. — Jakożkolwiek bądź, oddalenie się Pełnomocnika Angielskiego wyprowadza z wielkiego ambarassu Szwaycarow. — Deputowani wysłani od senatu *Berneńskiego* do *Paryża* wyiechali w towarzystwie 1. Sekretarza i 2. Konsyliarzow legacyi. Senat ten przez tak uroczystą ambassade, chciał dać dowod Dyrektoryatowi Francuzkiemu swego szacunku. Deputowani maią także zlecenie wniyść w negocyacyą z Ministrem interessow zagranicznych, względem bezpieczeństwa wzaiemnych granic, przebywania w kraiu Szwaycarskim emigrantow Francuzkich i deportowanych, tudzież rezydencyi Ambassadora Angielskiego w *Bern*.

Z Frankfortu 27. Października.

Dziś rano o godzinie 4. przybył tu Cesarski Maior *Colloredo* z wiadomością o podpisanym pokoiu d. 17. Lubo to tylko iest pokoy partykularny Krola Węgierskiego i Czeskiego, trzeba się iednak spodziewać, że pokoy Rzeszy wkrotce po nim nastąpi.

Publicandum.

Da von Sr. Königlichen Majestat von Preussen, Unsern aller gnädigsten Herrn für gut befunden worden, das wegen des Verboths der Ausfuhr der Friedrichs und Friedrich-Wilhelmsd'or auf die Allerhöchste diesfällige Cabinets Ordre vom 19 September unterm 6ten des laufenden Monats erlassene Publicandum, dahin zu declariren, dass denjenigen Lieferanten, welche Gold zur Ausmünzung in Fridrich-Wilhelms d'or in die Königl: Münzen liefern, künftig verstattet seyn soll, das daraus gefertigte Geld allenfalls zu exportiren, wenn sie sich den schon subsistirenden Vorschriften der Verpackung auf den Münzen und der Versendung durch die Post unterwerfen, so wird solches zur Nachricht und Achtung hiedurch bekannt gemacht. Warschau den 21 October 1797.

Königl: Südpreus: Krieges und Domainen Kammer.

v. Hoym, v. Goldbeck.

Gdy Jego Krolewska Mość Pruski Pan Nasz Nayłaskawszy osądził bydź rzeczą potrzebną, obwieszczenie względem zakazanego wywozu Frydrychdorow i Frydrych-Wilchelmsdorow pod dniem 6. miesiąca bieżącego stosownie do wyszłego w tey mierze gabinetowego zalecenia wydane, w ten sposob zrektyfikować, iż Liweranci dowożący Złoto do Mennic Krolewskich w celu przebicia onego na Frydrych-Wilchelmsdory na przyszłość mieć maią wolność wywożenia summ pieniężnych z tegoż złota wybitych: byle się tylko poddali przepisom, iakie względem przepakowania i rewizyi onych w Mennicach do zachowania podane zostały: a oraz zachowali prawo względem przesyłania tychże Summ Pocztą; Zaczym excepcya takowa podaie się ninieyszym obwieszczeniem do publiczney przestrogi i wiadomości. Dan w Warszawie dnia 21 Października 1797.

J.K. Mości Prus Południowych Woienna i Ekonomiczna Kamera.

Publicandum.

Publiczności oznaymuie się ninieyszym obwieszczeniem: Iż Targ Rybacki przy Wiśle teraz zupełnie zniesiony iest, a natomiast Rybacy i handluiący rybami urządzenie odebrali: aby na następnie wymienione nowo założone Targi Rybackie przeprowadzili się, iako to: 1) Na Staromieyski Rynek. 2) Na Nowomieyski Rynek. 3) U Kościoła Swięto-Krzyskiego. 4) Za Zelazną Bramą. — Gdy ta dla wygody publiczney zrobiona odmiana iuż od 10. t. m. się zaczyna; zatym od tego dnia każdy mieszkaniec potrzebne iemu Ryby na zwyż wspomnionych Targach Rybackich zakupować może, Datt w Warszawie d. 3. Listopada 1797. — J. K. Mci Pruskiey Dyrekcya Policyi.

Von seiten des hiesigen Königl: Haupt Lotterie Einnahme Comptoir wird hiermit bekannt gemacht, dass bereits Loose zur 1ten Classe 8ter Lotterie zu haben sind, der Plan davon wird gratis ausgegeben. Diejenigen welche als Unter Einnehmer der gedachten Classen Lotterie Loose zu debitiren wünschen, müssen sich spätestens binnen 8 Tage bey den hiesigen Königl: Haupt Lotterie Einnahme Comptoir melden. Warschau den 10. November 1797.

Krolewski generalny Kantor tuteyszy Loteryi donosi, że można iuż dostać u niego Losow na pierwszą Klasse osmey Loteryi. Plan iey rozdaie się gratis. Ci, ktorzyby się podieli przedawać losy wspomnioney Klassyczney Loteryi, powinni się meldować naypoźniey w dni ośm u tuteyszego Krolewskiego generalnego Kantoru. Loteryi. w Warszawie d. 10 Listopada 1797.

Officyaliści Kommissyow Policyi Oboyga Narodow i poźniey Koronney, podawszy Tabellę zaległych sobie należytosci do P. Kommissyi długi bywszey Rzpltey Polskiey Likwiduiącey, gdy otrzymali rezolucyą, iż każdy z nich osobiście lub przez Plenipotenta do teyże Likwidacyi stawać powinien, obwieszczaią tym doniesieniem wszystkich kollegow, tak w Warszawie, iako i na Prowincyach zamieszkałych, aby przed rzeczoną P. Kommissyą dla Likwidowania swych pretensyi przed dniem 17. Listopada osobiście lub przez Plenipotenta stawali.

Da von denen dem Bevollmächtigtem des Fürsten Adam Czartoryiski Herrn v. Skowroński, auf der Reise von Königsberg nach Prasznitz zu anfang Julii a. c. entkommenen 11,000 Duc: bis hiezu gar keine Nachricht eingegangen: es dahero zu vermuthen stehet, dass diese summe Goldes von einem boshaften Finder verheimlicht wird, zo wird demienigen so über den Diebstahl, oder die Verheimligung dieser 11,000 Duc: eine zuverlässige Anzeige zu geben weis, nicht nur die bereits ausgebotene Recompense 600 Duc: und nach befinden der Umstände, auch ein mehreres zugezichert, sondern auch das feste Versprechen gemacht seinen Namen zu verschweigen. Alle und jede Gerichts-obrigkeiten werden dienstlich erzucht auf dergleichen Leute die weder die Gewohnheit Geld vorraetig bey sich finden lassen, und darüber verdaechtig werden, ein aufmerksames Auge zu haben. Alle Anzeigen wegen dieses verlohren gegangenen oder entwendetem Gelde, erbittet sich endes unterschriebener wohnhaft in Warschau in dem sogenanten Blauen Palais. Warschau den 20 Sept: 1797. v. Buczkowski.

Gdy o Baryłce w okolicy Miasta Prasznisza P. Skowrońskiemu Sekretarzowi JO. Xięcia Jmci Adama Czartoryskiego z Krolewca na początku Lipca do Warszawy iadącemu z iedynastą tysiącami Czer: zło: dico Nro 11,000 cz. zł. w samym złocie, zginioney, żadney dotąd wiadomości powziąść nie można, co niewątpliwym iest znakiem, iż ta tak znakomita summa rozmyslnie zostaie utaioną, zatym podaie się ninieysze obwieszczenie do wiedzy publiczności, iż ktoby o tey kradzieży, czyli zataieniu tych pieniędzy wywiedział się i dokładne o nich dać mogł uwiadomienie, niech nietylko nadgrody czerwonych złotych szesciuset dico Nro cz: zło: 600, i więcey według okoliczności, ale też i tego pewnym będzie, iż imie iego zamilczane zostanie. Usilne zachodzą prosby do wszystkich Zwierzchności i Magistratur Miast i wsiow, aby na ludzi u ktorych niepodobną do ich sytuacyi postrzegą wielość pieniędzy baczność dać raczyli, i odkrywszy osobę, u ktorey te pieniądze znayduią się, JP. Buczkowskiemu Kommissarzowi pomienionego Xięcia Jmci w Warszawie w Błękitnym Pałacu mieszkaiącemu nieodwłocznie o tym znać dali. Dat. w Warszawie d. 20 Sept: 1797. Stephan Buczkowski.

W Woiewodztwie Łęczyckim, w Powiecie Orłowskim, Par-fii Zychlińskiey, znayduie się Wieś Rakowice z Gaiem, Łąkami, 15tą poddanemi i Folwarkiem do przedania. Zyczący ią nabydź, ma się udać do Właściciela tamże mieszkaiącego.

Z okoliczności pewnego zamęścia wyszła z druku weselna pieśń do wchodzących w stan małżeński, wierszem Polskim, po części Łacińskim napisana; znayduie się w Księgarni Grölowskiey w Mariwillu na pięknym papierze cena gr: 10.

Ludwik Fietta podaie do wiadomości Amatorom kunsztow, iż w Magazynie Kopersztychow na Krakowskim Przedmieściu na przeciw Poczty pod Nrem 381. na pierwszym piętrze, przybyły naynowsze Kopersztychy z Anglii w wszelkich rodzaiach, tak w kolorowym iako i czarnym druku.